

DESFOLCA'T, DE CALAF: 22 ANYS DE MÚSICA POPULAR I TRADICIONAL

NÚRIA PLANELL

*Aquest article està dedicat a Joan Fernández,
el Joanet de les Colònies, l'impulsor de la primera edició
del Festival de Música Tradicional de Calaf,
que va morir el passat 30 de juliol de 2013.
Tal com es tuitejava el mateix dia de la seva mort:
«segurament no li podrem mai agrair tot el que va fer
per la música d'arrel i l'Alta Segarra».*

GENEALOGIA DEL FESTIVAL

Les persones que actualment estem al capdavant del Desfolca't no sabem amb exactitud com va començar aquest festival que el proper 21 de juny celebrarà la seva 23a edició. Així i tot, els relats dels més veterans ens permeten esbossar una petita història sobre com va anar la cosa.

Deuria ser un últim dissabte de juliol de finals dels 80 quan el *Joanet de les Colònies*, gran amant de la música, va agafar el cotxe i va fer camí cap a Arsèguel per conèixer de primera mà la Trobada d'Acordionistes del Pirineu, de la qual tant havia sentit a parlar. Aquesta trobada, que ja feia una desena d'anys que havia arrencat, s'anava consolidant com el festival de música tradicional més important de Catalunya i una de les trobades d'acordió diatònic més reconegudes d'Europa.

No sabem exactament què va veure ni què li van donar al *Joanet* aquell cap de setmana a Arsèguel, però la qüestió és que va tornar a Calaf

tan il·lusionat i exaltat que va començar a difondre entre el seus que es tractava d'un esdeveniment extraordinari. Ens l'imaginem agafant per banda tres o quatre calafins entusiastes, d'aquests que ja estan embolicats en mil coses i que tenen el vici de no saber dir mai que no, i contant-los les lloances d'aquell festival fins aconseguir engrescarlos a organitzar un esdeveniment similar a Calaf.

Diuen de l'eixelebrat que és aquell que experimenta intensament un sentiment, una passió, i podríem afegir que és gràcies a aquests militants voluntariosos que ara mateix portem una pila d'anys de festival. Perquè no són només els qui ho van iniciar en el seu moment, sinó totes les persones, i ja en són desenes, que han trepitjat l'organització d'aquest festival. Certament, si no fos per aquests apassionats, no s'haurien realitzat, ni es continuarien realitzant, la major part de les iniciatives populars d'aquest país, de manera que viuríem una realitat molt més descafeïnada i avorrida. Mai no es reconeix prou l'aportació que tots

aquests eixelebrats fan a la música i a la cultura d'aquest país...

D'aleshores ençà, ja en són 22 edicions. La primera Trobada Internacional d'Acordionistes i Música Popular de Calaf es va celebrar el 27 juny de 1992 i consistia en una mostra d'una trentena d'acordionistes que actuaven a partir de les nou del vespre a la Plaça Gran. Aquestes primeres edicions, més aviat austeres i focalitzades en l'acordió diatònic, presentades sota el nom de Trobades de Música Tradicional, evolucionarien cap a noves propostes menys centrades en l'acordió però que mantindrien una clara aposta per la música d'arrel. Del mot Trobada passariem al de Festival (1998), i no seria fins a l'any 2009, en el marc de la 18ena edició, que el festival seria rebatejat amb el nom de Desfolca't per tal de dotar-lo d'un apel·latiu més singular.

Al llarg d'aquestes vint-i-dues edicions hi ha hagut canvis i una inevitable evolució, no només en el contingut i format del festival, sinó en el grup humà encarregat de tirar-lo endavant. Han passat moltes persones per l'organització, hi ha hagut diversos relleus en l'entitat, i s'ha rebut el suport i la col·laboració de gran nombre d'empreses i establiments locals. També les institucions públiques (Ajuntament, Generalitat i Diputació) han jugat un paper cabdal perquè aquest festival fos possible econòmicament fins a l'actualitat. I és gràcies a la constància i col·laboració de tots aquests agents que aquest esdeveniment cultural, no tan sols s'ha pogut mantenir, sinó que ha passat a ser una cita de referència en el calendari català de festivals musicals a l'estiu.

El festival ha donat cabuda a gran nombre de propostes musicals d'arreu dels Països Catalans: Ansamora, Xarop de Canya, la Coixinera, Marsupialis, Carles Belda i el conjunt Badabadoc, Naia, El Pont d'Arcalís, Quico el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries, la Font de la Carota, Tazzuf, Pep Gimeno *Botifarra*, Crescendo, Tomeu Moll *Pinso* i Xisco Armengual, Pomada..., entre molts d'altres. També ha portat fins a Calaf importants grups de

l'escena folk europea: Carlos Núñez, la Bella Image, Tapia eta Leturia, Kepa Junkera, Oysterband, Teixedor, Bratsch, LAU, La Fabrique, Zure, Kila, Shooglenifty, Klezmofobia, Orchestre International Du Vetex, Antonio Rivas Trio, Baeturia, Lou Dalfin o Ars Nova Napoli.

PRESENT I FUTUR

Centrant-nos en la darrera edició, celebrada el 22 de juny de l'any passat, cal apuntar algunes modificacions que van ser fruit, no sols d'un nou relleu en l'entitat, sinó també d'un procés d'adaptació als condicionants que imposa l'actual context econòmic.

Els canvis més rellevants han estat els experimentats en els espais, amb un nou emplaçament de la tradicional «mostra» i la creació d'un centre neuràlgic a la Plaça dels Arbres. Però també n'hi ha hagut en la programació, amb l'aposta per un cap de cartell clar que permetés recuperar l'embranchida del festival en els seus millors anys; o la recuperació del ball a la plaça i de les activitats matinals de cultura popular, propostes que ja havien tingut lloc en edicions anteriors.

Acostar la música d'arrel a diferents públics és segurament un dels majors objectius del festival. El Desfolca't no és només una clara aposta per impulsar el ric patrimoni musical de diferents regions del món, sinó que pretén aconseguir que les músiques tradicionals siguin viscudes per totes les generacions, dels més petits fins als més grans. La programació va encaminada a captar públics diversos. Es combinen activitats de caire familiar i infantil durant el dia: activitats com la «mostra», que ofereix un tastet de grups de petit format que atreu el públic de totes les edats de Calaf i, per als qui volen gresca, una programació nocturna que s'allarga fins a altes hores. Una de les singularitats del festival són els diferents emplaçaments: hi ha concerts als bars, al carrer o a les places.

Continuem apostant per la música d'arrel i la promoció de la cultura, però tenint present que programem un esdeveniment eminentment festiu. Sense deixar de donar cabuda al folk més tradicional, el festival aposta per integrar propostes més heterodoxes: grups de música que a través de l'experimentació busquen evolucionar la música d'arrel cap a nous paisatges sonors, o bé grups que, partint de panorames musicals molt diversos, busquen en els elements tradicionals noves i singulars sonoritats. Tots ells brinden una major riquesa a l'escena musical popular i tradicional.

És gairebé un miracle que en una població tan petita com Calaf un esdeveniment d'aquest tipus, que requereix un important finançament i que sempre ha estat organitzat en base a treball voluntari, hagi perdurat durant tants anys. Malgrat la trajectòria, els reptes que se'ns presenten d'ara endavant no són pocs: organitzar un Festival porta moltes hores, sovint costa sumar-hi més persones per tibar del carro, i l'actual panorama ha com-

portat un finançament decreixent que no sabem on s'aturarà. Per fer-hi front, continuem animant encara més gent a formar-ne part, i intentem ser creatius per aconseguir mitjans econòmics d'altres vies de les que han estat habituals. L'objectiu? Continuar endavant i, si pot ser, augmentar la popularitat, el nombre de públic i la qualitat i diversitat musical d'aquest festival. Fer-ho no és fàcil, ja ho sabem, però comptem amb les complicitats i l'energia generades al llarg d'aquests vint-i-dos anys. Us hi esperem a tots el proper 21 de juny!¹

NÚRIA PLANELL AYMERICH (Calaf, 1985) és llicenciada en Musicologia i Antropologia. Acordionista en diverses formacions musicals, participa activament en diverses iniciatives socioculturals de Calaf, com la Festa Menor, Sismes o Músiques a Cau d'Orella. Membre de l'entitat COMTCASE (Comissió Organitzadora de Música Tradicional de Calaf i l'Alta Segarra), forma part de l'organització del Desfolca't des del 2013.

1. Per a més informació: www.desfolcat.cat @desfolcat.